

POSTANOWIENIE

Dnia 27 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący)

SSN Agnieszka Piotrowska (sprawozdawca)

SSN Karol Weitz

w sprawie ze skargi uczestnika postępowania
o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem
Sądu Okręgowego w S.

z dnia 25 września 2018 r., sygn. akt I Ca (...),

w sprawie z wniosku A. J., K. Ż. i L. J.

przy uczestnictwie J. W.

o dział spadku i podział majątku wspólnego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 27 maja 2020 r.,

zażalenia uczestnika postępowania

na postanowienie Sądu Okręgowego w S.

z dnia 20 września 2019 r., sygn. akt I Ca (...),

1) oddala zażalenie

**2) zasądza od J. W. na rzecz A. J., K. Ż. i L. J. solidarnie kwotę
2700 (dwa tysiące siedemset) tytułem kosztów postępowania
zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 4 lipca 2019 r. J. W. wniósł o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w S. z dnia 25 września 2018 r. w sprawie o sygn. akt I Ca (...) o podział majątku wspólnego i dział spadku po F. W. i M. W. Powołał się na podstawę wznowienia przewidzianą w art. 403 § 2 k.p.c., a mianowicie na wykrycie nowych faktów i dowodów, które mogły mieć wpływ na wynik sprawy, a z których nie mógł skorzystać w poprzednim postępowaniu, polegających na tym, że po wydaniu prawomocnego orzeczenia w sprawie, wnioskodawczynie w dniu 18 października 2018 r. sprzedały objętą postępowaniem działowym i przyznaną im nieruchomość za kwotę dwu - lub trzykrotnie wyższą niż oszacowana przez biegłego sądowego i przyjęta przez Sąd w sprawie działowej kwota 342.200 zł. W wykonaniu wezwania Sądu Okręgowego do uprawdopodobnienia okoliczności stwierdzających zachowanie terminu do wniesienia skargi o wznowienie, skarżący podał, że informację o podstawie wznowienia uzyskał w dniu 4 maja 2019 r. a następnie, w dniu 6 maja 2019 r. wysłał do uczestniczek wezwania do zapłaty kwoty stanowiącej różnicę pomiędzy spłatą zasądzoną na jego rzecz a rzeczywistą rynkową wartością nieruchomości, tj. kwoty 157.156 zł, na dowód czego załączył kserokopie wezwań i książki nadawczej.

Postanowieniem z dnia 20 września 2019 r. Sąd Okręgowy w S. odrzucił skargę jako złożoną po upływie trzymiesięcznego terminu przewidzianego w art. 407 § 1 k.p.c., uznając, że skarżący nie uprawdopodobnił jego dochowania.

W zażaleniu z dnia 16 października 2019 r. skarżący zarzucił naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. i art. 243 k.p.c. w zw. z art. 410 § 1 k.p.c. Podniósł, że Sąd Okręgowy błędnie przyjął, iż skarżący nie przytoczył okoliczności wskazujących na dochowanie terminu do wniesienia skargi o wznowienie postępowania a przedstawione przez niego dokumenty nie potwierdzają, kiedy dowiedział się o podstawie wznowienia. Dalej skarżący wskazał, że w zasadzie nie uzyskał on informacji o podstawie wznowienia, tj. o rzeczywistej cenie sprzedaży spadkowej nieruchomości. Jedynie z prowadzonej dla niej księgi wieczystej dowiedział się o sprzedaży nieruchomości i powziął wątpliwości co do jej wartości. W tej sytuacji,

wbrew stanowisku Sądu Okręgowego, przedstawione przez niego dowody stanowią wystarczające uprawdopodobnienie okoliczności stwierdzających zachowanie terminu do wniesienia skargi. Formułując te zarzuty, J. W. domagał się zmiany zaskarżonego postanowienia i orzeczenia o wznowieniu postępowania, ewentualnie uchylenia zaskarżonego postanowienia w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w S.

Na podstawie art. 381 k.p.c., skarżący wniósł o dopuszczenie w postępowaniu zażaleniom dowodu z wydruku internetowego księgi wieczystej (...) prowadzonej dla przedmiotowej nieruchomości, na okoliczność, że nieruchomość tę nabyli małżonkowie J. i M. W., co może wskazywać, że cena sprzedaży tej nieruchomości może być dużo wyższa niż ustalił to biegły w postępowaniu działowym. Skarżący wskazał, że potrzeba powołania tego dowodu wynika z treści uzasadnienia zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 524 § 1 k.p.c. uczestnik postępowania nieprocesowego może żądać wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem orzekającym co do istoty sprawy, jednakże wznowienie postępowania nie jest dopuszczalne, jeżeli postanowienie kończące postępowanie może być zmienione lub uchylone. Zgodnie z art. 407 § 1 k.p.c., skargę o wznowienie postępowania wnosi się w terminie trzymiesięcznym, liczonym od dnia, w którym strona dowiedziała się o podstawie wznowienia. W sytuacji, w której przyczynę wznowienia stanowi późniejsze wykrycie takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogły mieć wpływ na wynik sprawy (art. 403 § 2 k.p.c.), termin ten należy liczyć od dnia ich "wykrycia", tj. dowiedzenia się przez stronę o ich istnieniu. W odniesieniu do tej podstawy restytucyjnej i sposobu liczenia terminu wyznaczonego przez art. 407 § 1 k.p.c. w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że początek biegu tego terminu należy wiązać z momentem, w którym strona w sposób wiarygodny dowiedziała się o ich istnieniu i mogła ocenić ich prawdopodobny wpływ na wynik sprawy (por. postanowienie z dnia 18 stycznia 2012 r., II CZ 147/11, OSNC-ZD 2013, nr 2, poz. 32; postanowienie z dnia 25 stycznia 1967 r., II CZ 128/66, OSP 1968, nr 9,

poz. 98; postanowienie z dnia 14 października 1976 r., IV CZ 105/76, OSNC 1977, nr 5-6, poz. 96; z dnia 19 marca 2009 r., III CZ 11/09, nie publ.). Nie chodzi przy tym o uzyskanie przez stronę pewności lub kwalifikowanego stanu prawdopodobieństwa (wysokiego prawdopodobieństwa), w zakresie wpływu wykrytych okoliczności faktycznych lub środka dowodowego na treść rozstrzygnięcia sądu. Dla rozpoczęcia biegu terminu z art. 407 § 1 k.p.c. wystarczająca jest bowiem już sama świadomość istnienia prawdopodobieństwa takiego wpływu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2015 r., III CZ 49/15, nie publ. oraz z dnia 8 czerwca 2010 r., II PZ 13/10, nie publ.).

Jako podstawę wznowienia z art. 403 § 2 k.p.c. J. W. wskazał wykrycie okoliczności faktycznej w postaci wartości rynkowej nieruchomości stanowiącej przedmiot tego postępowania, przewyższającej, według jego twierdzeń, wartość ustaloną w prawomocnie zakończonym działowym postępowaniu sądowym. W oparciu o argumentację przedstawioną w zażaleniu, brak jest podstaw do zakwestionowania stanowiska Sądu Okręgowego, że uczestnik nie podołał obowiązkowi uprawdopodobnienia okoliczności stwierdzających zachowanie trzymiesięcznego terminu do wniesienia skargi w odniesieniu do tak określonej jej podstawy. Uczestnik nie wskazał w skardze, kiedy dowiedział się o tej okoliczności, wskazał jedynie, że umową notarialną z dnia 18 października 2018 r. wnioskodawczynie sprzedały przedmiotową nieruchomość za kwotę dwu - lub trzykrotnie wyższą niż przyjęta przez Sąd w tym postępowaniu. Wezwany z kolei do przytoczenia i uprawdopodobnienia okoliczności stwierdzających zachowanie terminu do wniesienia skargi, ograniczył się do wskazania, że o podstawie wznowienia dowiedział się w dniu 4 maja 2019 r. Wprawdzie na dowód przedstawił skierowane do wnioskodawczyń wezwania do zapłaty datowane na 4 maja 2019 r., ale – jak trafnie wskazał Sąd Okręgowy – z dowodów tych nie wynika w żaden sposób, kiedy skarżący dowiedział się o okoliczności stanowiącej podstawę wznowienia, a jedynie, że w dniu 4 maja 2019 r. już posiadał wiedzę o rzeczywistej wartości spadkowej nieruchomości.

W zażaleniu skarżący podniósł natomiast, że jeśli chodzi o kwestię ceny (wartości) nieruchomości są to tylko domniemania uczestnika, że mogła ona być znacząco wyższa niż ustalona przez biegłego sądowego w postępowaniu

działowym. Warunki umowy z dnia 18 października 2018 r. nie są uczestnikowi znane, jednak uświadomił sobie, że skoro nabywcą jest J. W., z którym przed postępowaniem o dział spadku wnioskodawczynie negocjowały, to wnioskodawczynie mogły sprzedać przedmiotową nieruchomość za wyższą kwotę. Podkreślić należy, że ponownie skarżący nie powołał jakichkolwiek zdarzeń, które mogłyby wskazywać na to, że w istocie o okoliczności mającej stanowić podstawę wznowienia dowiedział się w dniu 4 maja 2019 r. Z powyższych twierdzeń wynika jedynie, że skarżący "powzięcie wiadomości o podstawie wznowienia" w rozumieniu art. 407 § 1 k.p.c. sytuuje w subiektywnej sferze własnych domysłów i domniemań co do wartości rynkowej przedmiotowej nieruchomości i łączy rozpoczęcie biegu terminu do wniesienia skargi o wznowienie postępowania z subiektywnym aktem „uświadomienia sobie”, że wnioskodawczynie mogły sprzedać tę nieruchomość za kwotę wyższą niż ustalona w postępowaniu sądowym. Taki zabieg należy uznać na tle powołanego unormowania za całkowicie nieuprawniony. Podkreślić należy, że pogląd, iż trzymiesięczny termin określony w art. 407 § 1 k.p.c. liczy się od dnia, w którym strona dowiedziała się o nowych okolicznościach faktycznych lub środkach dowodowych mających uzasadniać podstawę wznowienia w sposób wiarygodny i mogła ocenić ich prawdopodobny wpływ na wynik sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 1967 r., II CZ 128/66, OSPIKA 1968, nr 9, poz. 198) nie oznacza, że decydujące w tym zakresie jest to, kiedy strona "przyjęła", że taki wpływ jest możliwy. Ocena występowania stanu świadomości dotyczącej wykrycia okoliczności lub dowodów mających "prawdopodobny wpływ na wynik sprawy" powinna bowiem następować poprzez odwołanie się do zobiektyzowanych elementów oceny i nie można jej sprowadzać wyłącznie do stwierdzenia występowania subiektywnego aktu strony "przyjęcia", że taki wpływ mógł występować (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2015 r., II CZ 95/14 oraz z dnia 2 lutego 2017 r., I CZ 13/17 – nie publ.).

W tej sytuacji, nie można przyjąć, że podane przez uczestnika informacje wystarczają do stwierdzenia, że złożył on skargę w ustawowym terminie, nie pozwalają one bowiem na ustalenie chwili powzięcia przez uczestnika wiedzy o rzeczywistej wartości przedmiotowej nieruchomości i możliwości dokonania przez

niego oceny prawdopodobnego wpływu tej okoliczności na wynik sprawy, tym bardziej, że powzięte przez siebie w tym zakresie domysły łączy on z negocjacjami, jakie wnioskodawczyni miały prowadzić jeszcze przed wszczęciem postępowania o podział majątku wspólnego i dział spadku. Wskazany w zażaleniu dowód z wydruku internetowego księgi wieczystej nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy ze skargi o wznowienie postępowania opartej na podstawie wykrycia okoliczności faktycznej w postaci wartości rynkowej nieruchomości, skoro skarżący dążył do wykazania, że po prawomocnym zakończeniu postępowania nieruchomość tę zakupili małżonkowie J. i M. W.

Przedstawione rozważania prowadzą do konkluzji, że uczestnik nie wykazał dochowania ustawowego terminu do złożenia skargi, stąd zaskarżone postanowienie o odrzuceniu skargi nie narusza prawa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2017 r., I CZ 62/17, nie publ.).

Z tych względów orzeczono, jak w sentencji (art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 oraz art. 98 i 108 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).

aj